EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 4.6.2021.
COM(2021) 288 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Norādes par 17. pantu Direktīvā 2019/790 par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū

I. IEVADS

Direktīvas par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū (Direktīva (ES) 2019/790, "DVT direktīva"[1]) 17. panta 10. punktā noteikts, ka Komisijai jāizdod norādījumi par 17. panta piemērošanu, jo īpaši attiecībā uz sadarbību starp tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem. Norādījumos ņem vērā rezultātus, kas gūti dialogos ar ieinteresētajām personām, kuri organizēti sadarbībā ar dalībvalstīm ar nolūku apspriest tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības paraugpraksi.

Pēc atklāta uzaicinājuma paust ieinteresētību Komisija no 2019. gada oktobra līdz 2020. gada februārim organizēja sešas dialoga sanāksmes ar ieinteresētajām personām. Mērķtiecīga rakstiska apspriešanās notika no 2020. gada 27. jūlija līdz 10. septembrim ar mērķi noslēgt dialogu ar ieinteresētajām personām.

Šo norādījumu mērķis ir sekmēt pareizu un saskanīgu 17. panta transponēšanu visās dalībvalstīs, īpašu uzmanību pievēršot vajadzībai panākt līdzsvaru starp pamattiesībām un izņēmumu un ierobežojumu izmantošanu, kā paredzēts 17. panta 10. punktā. Norādījumi varētu palīdzēt arī tirgus dalībniekiem nodrošināt atbilstību valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno 17. pantu.

Lai gan šis dokuments nav juridiski saistošs, tas ir formāli pieņemts kā Komisijas paziņojums un ar to tiek izpildītas pilnvaras, kuras Komisijai piešķirtas ar Savienības tiesību aktiem saskaņā ar 17. panta 10. punktu. Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-401/19[2] ietekmēs gan 17. panta īstenošanu dalībvalstīs, gan šos norādījumus. Iespējams, ka norādījumi būs jāpārskata pēc minētā sprieduma pieņemšanas.

II. 17. PANTS: ĪPAŠS AR AUTORTIESĪBĀM SAISTĪTAS ATĻAUJAS SNIEGŠANAS UN ATBILDĪBAS REŽĪMS

17. pants nosaka īpašu režīmu atļaujas sniegšanai un atbildībai par autortiesībām un blakustiesībām ("autortiesības"), kurš attiecas uz konkrētiem informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, kuri saskaņā ar direktīvas 2. panta 6. punktu definēti kā tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji . Iepriekš piemērotajā tiesiskajā regulējumā[3] nebija skaidri noteikts, kāda atbildība no autortiesību viedokļa minēto pakalpojumu sniedzējiem jāuzņemas par to lietotāju darbību. 17. pants nodrošina juridisko noteiktību par to, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji iesaistās autortiesību reglamentētās darbībās attiecībā uz savu lietotāju darbībām, un tas sniedz juridisko noteiktību arī lietotājiem.

[1] DVT direktīva ir adresēta dalībvalstīm, kurām tā jātransponē līdz 2021. gada 7. jūnijam.
[2] Polija / Padome un Parlaments.
[3] Direktīvas 2001/29/EK 3. pants un Direktīvas 2000/31/EK 14. pants.

17. panta mērķis ir veicināt licencēšanas tirgus attīstību tiesību subjektiem un tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem. Šim nolūkam ar 17. pantu radīts juridiskais pamats tiesību subjektiem sniegt atļauju savu darbu izmantošanai, kad tos augšupielādē tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu lietotāji, un līdz ar to ir palielinātas tiesību subjektu licencēšanas un atlīdzības saņemšanas iespējas. Tāpat tas ievieš aizsardzības pasākumus lietotājiem, kuri augšupielādē savu saturu, kas, iespējams, ietver trešo personu saturu, kuru aizsargā autortiesības un blakustiesības.

17. panta 1. un 2. punkts nosaka, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji veic autortiesību reglamentēto darbību "publiskošana", kad tie nodrošina piekļuvi ar autortiesībām aizsargātam saturam, ko augšupielādējuši to lietotāji, un tāpēc tiem ir jāiegūst attiecīgo tiesību subjektu atļauja. Šajā gadījumā 17. panta 3. punkts paredz, ka, ja pakalpojumu sniedzēji veic publiskošanu saskaņā ar minētajiem nosacījumiem, Direktīvas 2000/31/EK[4] 14. panta 1. punktā noteikto saistību ierobežojumu nepiemēro.

17. pants *lex specialis* attiecībā uz Direktīvas 2001/29/EK 3. pantu un Direktīvas 2000/31/EK 14. pantu. Tas neievieš jaunas tiesības Savienības autortiesību sistēmā. Drīzāk tas pilnīgi un konkrēti regulē "publiskošanas" darbību "šīs direktīvas izpratnē" ierobežotajos apstākļos, uz kuriem attiecas šī tiesību norma. Iepriekš minētais ir apstiprināts 64. un 65. apsvērumā. 64. apsvērumā norādīts, ka 17. pants neskar nedz citviet Savienības tiesību aktos paredzēto publiskošanas vai publiskas pieejamības došanas jēdzienu[5], nedz Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. un 2. punkta iespējamo piemērošanu citiem pakalpojumu sniedzējiem, kas izmanto ar autortiesībām aizsargātu saturu. 65. apsvērumā norādīts, ka, lai gan Direktīvas 2000/31/EK 14. pantu nepiemēro atbildībai, kas izriet no 17. panta, tam nebūtu jāskar tā piemērošana šādiem pakalpojumu sniedzējiem nolūkos, kas nav direktīvas darbības jomā. Ņemot vērā 17. panta *lex specialis* raksturu, dalībvalstīm jāīsteno konkrēti šis noteikums, nevis vienkārši jāpaļaujas uz Direktīvas 2001/29/EK 3. panta īstenošanu valsts tiesību aktos.

Gadījumiem, kad saskaņā ar 17. panta 1. un 2. punktu atļauja nav piešķirta, 17. panta 4. punktā noteikts īpašs režīms ar konkrētiem nosacījumiem, kurus izpildot, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju atbildība par publiskošanu 17. panta 1. punkta nozīmē neiestājas. Kā norādīts 66. apsvērumā, šis īpašais režīms ņem vērā to, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nodrošina piekļuvi saturam, ko augšupielādējuši nevis pakalpojumu sniedzēji, bet lietotāji.

Minētie konkrētie nosacījumi ir nepārprotami jāievieš valstu tiesību aktos. 17. panta 5. punkts paredz, ka, nosakot, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojuma sniedzēji ir izpildījuši 17. panta 4. punkta nosacījumus, jāņem vērā proporcionalitātes princips. 17. panta 6. punkts

[4] Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (COM(2020) 825 final), Direktīvas 2000/31/EK 14. pantu aizstās minētās regulas 5. pants. Saskaņā ar DPTA priekšlikuma 1. panta 5. punkta c) apakšpunktu un 11. apsvērumu regula "*neietekmē noteikumus, kas ietverti Savienības tiesību aktos autortiesību un blakustiesību jomā, kuros ir izklāstīti konkrēti noteikumi un procedūras, kurus nevajadzētu skart*".

[5] Pēc analoģijas sk. lietu C-114/15, 29. punktu.

arī paredz atšķirīgu atbildības režīmu jauniem pakalpojumu sniedzējiem, kurš pamatojas uz konkrētiem nosacījumiem.

17. panta 7., 8. un 9. punktā noteikti visaptveroši noteikumi, kuri arī nepārprotami jātransponē valstu tiesību aktos. 17. panta 7., 8. un 9. punkts formulēti kā pienākumi sasniegt noteiktus rezultātus. Tāpēc dalībvalstīm savos īstenošanas tiesību aktos jānodrošina, ka minētie pienākumi prevalē gadījumā, ja tie ir pretrunā noteikumiem citos 17. panta punktos un jo īpaši 17. panta 4. punktā.

17. panta 7. punkts nosaka, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības rezultātā, kas veikta saskaņā ar 17. panta 4. punktu ar nolūku novērst neatļauta satura pieejamību, netiek liegta pieeja tādiem lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, kuri nepārkāpj autortiesības un blakustiesības.

17. panta 8. punktā noteikts, ka 17. panta piemērošana nerada vispārīgu pārraudzības pienākumu. 17. panta 9. punkts cita starpā nosaka, ka direktīva nekādi neietekmē likumīgus lietošanas veidus, piemēram, lietošanas veidus, uz kuriem attiecas Savienības tiesību aktos paredzēti izņēmumi vai ierobežojumi, un nenoved pie tā, ka tiek identificēti atsevišķi lietotāji vai tiek apstrādāti persondati, izņemot saskaņā ar Direktīvu 2002/58/EK un Regulu (ES) 2016/679. 85. apsvērumā precizēts, ka jebkādā persondatu apstrādē būtu jārespektē pamattiesības, tostarp tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un tiesības uz persondatu aizsardzību, un tai jānotiek atbilstīgi Direktīvai 2002/58/EK un Regulai (ES) 2016/679. Īstenojot 17. pantu, dalībvalstīm jāievēro Savienības tiesību aktu kopums datu aizsardzības jomā, jo īpaši attiecībā uz iespējamiem tehnoloģiskiem pasākumiem, kurus veic pakalpojumu sniedzēji sadarbībā ar tiesību subjektiem saskaņā ar 17. panta 4. punktu, un saistībā ar 17. panta 9. punktā minēto, lietotājiem paredzēto sūdzību un kompensāciju mehānismu. Transponējot 17. pantu, dalībvalstīm jānodrošina minēto noteikumu pareiza piemērošana.

III. PAKALPOJUMU SNIEDZĒJI, UZ KURIEM ATTIECAS 17. PANTS: 2. PANTA 6. PUNKTS

17. pants attiecas uz tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kas definēti direktīvas 2. panta 6. punktā (pirmajā daļā). Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir definēts kā informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējs, kura galvenais mērķis vai viens no galvenajiem mērķiem ir glabāt un nodrošināt publisku piekļuvi lielam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu, ko ir augšupielādējuši tā lietotāji un ko tas organizē un reklamē peļņas nolūkā.

2. panta 6. punktā (otrajā daļā) noteikts neizsmeļošs pakalpojumu sniedzēju un/vai pakalpojumu saraksts, kuri nav tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji direktīvas nozīmē un tādējādi ir izslēgti no 17. panta piemērošanas. No piemērošanas jomas izslēgtie pakalpojumi ir šādi: bezpeļņas tiešsaistes enciklopēdijas, bezpeļņas izglītības vai zinātnisko materiālu repozitoriji, atvērtā pirmkoda programmatūras izstrādes un kopīgošanas platformas, elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji, kas definēti Direktīvā (ES)

2018/1972, tiešsaistes tirdzniecības vietas, starpuzņēmumu mākoņpakalpojumu sniedzēji un tādu mākoņpakalpojumu sniedzēji, kas ļauj lietotājiem augšupielādēt saturu savām vajadzībām.

Lai nodrošinātu juridisko noteiktību, dalībvalstīm savos īstenošanas tiesību aktos nepārprotami un pilnīgi jāizklāsta 2. panta 6. punkta (pirmās daļas) definīcija "tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs" un nepārprotami jāizslēdz 2. panta 6. punktā (otrajā daļā) uzskaitītie pakalpojumu sniedzēji, vienlaikus precizējot atbilstoši 62. apsvērumam, ka šis izslēgto pakalpojumu sniedzēju saraksts nav izsmeļošs. Dalībvalstis nevar pārsniegt darbības jomu, t. i., paplašināt definīcijas piemērošanas jomu, vai sašaurināt to.

Turklāt, lai atvieglotu interpretāciju, dalībvalstīm tiek ieteikts transponēt un piemērot dažādos definīcijas elementus, ņemot vērā 61., 62. un 63. apsvērumu, kas sniedz būtiskus skaidrojumus par to, kādu veidu pakalpojumu sniedzēji ir ietverti piemērošanas jomā vai izslēgti no tās. Kā skaidrots 62. apsvērumā, 17. pants ir vērsts uz tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem, kam ir būtiska loma tiešsaistes satura tirgū un kas par vienu un to pašu auditoriju konkurē ar citiem tiešsaistes satura pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, audiostraumēšanas un videostraumēšanas pakalpojumu sniedzējiem. 62. apsvērumā arī norādīts, ka pakalpojumu sniedzējiem, kuru galvenais nolūks ir nodarboties ar autortiesību pirātismu vai to veicināt, nevajadzētu gūt labumu no 17. pantā paredzētā atbildības izņēmuma mehānisma[6].

Tāpat dalībvalstīm jāpatur prātā, ka 63. apsvērumā norādīts, ka, nosakot, uz kuriem tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem attiecas 17. pants, katrs gadījums jānovērtē atsevišķi.

Lai uz to attiektos tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja definīcija un 17. pantā paredzētais režīms, pakalpojumu sniedzējam ir kumulatīvi jāizpilda katra definīcijā noteiktā prasība:

- tā sniegtajam pakalpojumam ir jābūt informācijas sabiedrības pakalpojumam, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/1535 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā[7],
- tā galvenajam vai vienam no galvenajiem mērķiem jābūt:
    - glabāt un nodrošināt publisku piekļuvi
    - lielam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu,
    - ko ir augšupielādējuši tā lietotāji un
    - ko tas organizē un reklamē peļņas nolūkā.

Informācijas sabiedrības pakalpojuma "galvenais mērķis" vai "viens no galvenajiem mērķiem" būtu jāsaprot kā pakalpojuma sniedzēja galvenā vai dominējošā funkcija vai loma

[6] Vairākas ieinteresētās personas norādīja, ka šos 62. apsvērumā minētos elementus ir svarīgi transponēt dalībvalstu tiesību aktos.

[7] Informācijas sabiedrības pakalpojums tiek definēts kā "*jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma*".

(vai viena no galvenajām vai dominējošām funkcijām vai lomām)[8]. Galvenā mērķa vai viena no galvenajiem mērķiem novērtēšanai vajadzētu būt tehnoloģiju un uzņēmējdarbības modeļa ziņā neitrālai, lai tā būtu nākotnes prasībām atbilstoša.

Pakalpojumu sniedzējam ir "jāglabā un jānodrošina publiska piekļuve" glabātajam saturam. Jēdziens "glabāšana" attiecas uz satura glabāšanu, kas nav tikai pagaidu rakstura, un "publiskas piekļuves nodrošināšana" attiecas uz sabiedrībai nodrošinātu piekļuvi glabātajam saturam.

Attiecībā uz jēdzienu "liels daudzums" direktīvā nav noteikts nekāds konkrēts daudzums. Lai izvairītos no juridiskas sadrumstalotības potenciāli atšķirīgu piemērošanas jomā iekļauto pakalpojumu sniedzēju dēļ, dalībvalstīm vajadzētu atturēties no "liela daudzuma" skaitliskas noteikšanas savos tiesību aktos. Kā skaidrots 63. apsvērumā, tas, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs glabā un nodrošina sabiedrībai piekļuvi "*lielam daudzumam*" ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu, ko ir augšupielādējuši tā lietotāji, ir jānovērtē "*katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā tādu elementu kombināciju kā pakalpojuma auditorija un pakalpojuma lietotāju augšupielādētā ar autortiesībām aizsargātā satura datņu skaits*". Tāpēc informācijas pakalpojumu sniedzēja iekļaušanai 17. panta piemērošanas jomā nepietiktu ar tikai viena no minētajiem elementiem izskatīšanu.

Visbeidzot, lai atbilstu minētajai definīcijai, informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējam lietotāju augšupielādētais saturs ir jāorganizē un jāreklamē "*peļņas nolūkā*". 63. apsvērumā norādīts, ka peļņu no augšupielādētā satura var gūt vai nu tieši, vai netieši, to organizējot vai popularizējot lielākas auditorijas piesaistes nolūkā, tostarp to kategorizējot un izmantojot tajā mērķorientētu reklāmu. Peļņas gūšanas nolūku nevajadzētu uzskatīt par pašsaprotamu tāpēc vien, ka pakalpojumu sniedzējs ir ekonomikas dalībnieks, vai pamatojoties uz tā tiesisko formu. Peļņas gūšanas nolūkam jābūt saistītam ar peļņu, kas gūta, lietotāju augšupielādēto saturu organizējot un popularizējot ar mērķi piesaistīt lielāku auditoriju, piemēram, bet ne tikai, izvietojot reklāmu līdzās lietotāju augšupielādētam saturam. Tas vien, ka no lietotājiem iekasē maksu viņu satura mitināšanas darbības izmaksu segšanai[9] vai sabiedrību aicina ziedot, nebūtu jāuzskata par peļņas gūšanas nolūka pazīmi[10]. Kā skaidrots 62. apsvērumā, definīcija neietver pakalpojumu sniedzējus, kuru galvenais mērķis nav ļaut lietotājiem augšupielādēt un kopīgot lielu daudzumu ar autortiesībām aizsargāta satura, lai no minētās darbības gūtu peļņu. Ja informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējs piedāvā vairāk nekā vienu pakalpojumu, rūpīgi jāizskata katrs pakalpojums atsevišķi, lai noteiktu, uz kuriem pakalpojumu sniedzējiem attiecas 17. pants.

[8] Piemēram, kā skaidrots 63. apsvērumā, tiešsaistes tirdzniecības vietas, iespējams, nodrošina piekļuvi lielam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu, taču tā nav to pamatdarbība — tiešsaistes mazumtirdzniecība.

[9] Tā tas var būt, piemēram, pētniecības materiālu arhīvu gadījumā.

[10] Vairākas lietotājus pārstāvošas organizācijas uzsvēra nepieciešamību pēc papildu skaidrojumiem šajā jautājumā.

IV. 17. PANTA 1. un 2. PUNKTS: ATĻAUJAS

(i) Atļaujas piešķiršanas modeļi saskaņā ar 17. panta 1. punktu

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāsaņem atļauja satura publiskošanai vai piekļuves sniegšanai sabiedrībai, kā noteikts 17. panta 1. punktā. Jēdziens "atļauja" direktīvā nav definēts un būtu jāinterpretē, ņemot vērā 17. panta mērķi un uzdevumu. 17. panta 1. punkts nenosaka, kā iegūstamas atļaujas no tiesību subjektiem. Patiešām, gan 17. panta 1. punkts, gan attiecīgais 64. apsvērums ir formulēti atvērtā veidā un atsaucas uz "atļauju (..), *tostarp [ar] licences līgumu*". Dalībvalstis var paredzēt dažādus atļaujas sniegšanas modeļus ar mērķi sekmēt licencēšanas tirgus veidošanos, kas ir viens no galvenajiem 17. panta mērķiem.

17. panta 1. punktā minētā satura publiskošana un padarīšana par pieejamu sabiedrībai jāsaprot kā tāda, kas ietver arī minēto darbību veikšanai nepieciešamo reproducēšanu. Dalībvalstīm nevajadzētu noteikt, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums saņemt atļauju tādai reproducēšanai, ko veic 17. panta kontekstā.

Dalībvalstīm arī jāsaglabā iespēja, ka tiesību subjekti var nepiešķirt atļauju tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, saskaņā ar 61. apsvērumu, kurā norādīts, ka, "*tā kā (..) nevajadzētu skart līgumslēgšanas brīvību, tiesību subjektiem nebūtu jāuzliek pienākums dot atļauju vai slēgt licences līgumus*"[11].

Atsevišķos gadījumos tiesību subjekti var, piemēram, atsevišķiem pakalpojumiem ļaut izmantot savu saturu apmaiņā pret datiem vai popularizēšanas darbībām. Atļauju var piešķirt arī bez maksas *Creative Commons* licences ietvaros, vai tiesību subjektiem pašiem augšupielādējot vai kopīgojot savu saturu tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos.

Dalībvalstis arī tiek mudinātas saglabāt vai izveidot brīvprātīgus mehānismus, kas palīdz panākt vienošanos starp tiesību subjektiem un pakalpojumu sniedzējiem. Piemēram, konkrētos gadījumos vai nozarēs varētu apsvērt brīvprātīgu mediācijas mehānismu izmantošanu ar mērķi atbalstīt personas, kuras vēlas noslēgt vienošanos, taču saskaras ar grūtībām sarunu laikā.

Dalībvalstis var veidot individuālus un brīvprātīgus kolektīvās licencēšanas risinājumus. Piemēram, apspriedēs ar ieinteresētajām personām tika norādīts, ka pašlaik mūzikas nozarē atsevišķi tādi tiesību subjekti kā ierakstu sabiedrības savas tiesības un to turējumā esošas izpildītāju tiesības, kā arī mūzikas izdevēji, kuru turējumā ir autoru (dziesmu autoru) tiesības, parasti tās licencē tieši. Pārējās autoru tiesības galvenokārt pārvalda kolektīvā pārvaldījuma organizācijas (KPO). Kolektīvo licencēšanu plaši izmanto arī vizuālās mākslas nozarē (izņemot fotogrāfijas), savukārt filmu nozarē to izmanto maz — tajā parasti filmu producenti veic tiešo licencēšanu. Gadījumos, kad tiesību subjekti ir pilnvarojuši KPO pārvaldīt savas tiesības, attiecīgās KPO var noslēgt licences līgumus ar tiešsaistes satura kopīgošanas

[11] Īpašais atbildības režīms, kuru piemēro saskaņā ar 17. panta 4. punktu gadījumā, ja atļauja nav piešķirta, sīkāk aprakstīts III.1. iedaļā turpmāk.

pakalpojumu sniedzējiem par to pārstāvēto repertuāru saskaņā ar Direktīvas 2014/26/ES noteikumiem. Tādējādi kolektīvā licencēšana var atvieglot atļauju saņemšanu no plaša tiesību subjektu loka.

Konkrētos gadījumos un nozarēs varētu apsvērt iespēju izmantot kolektīvās licences ar paplašinātu tvērumu, ja tās atbilst visiem ES tiesību aktu nosacījumiem, jo īpaši direktīvas 12. pantam. Šīs shēmas jo īpaši varētu piemērot tad, ja ir sevišķi grūti identificēt visus tiesību subjektus, un gadījumos, kad darījumu izmaksas, ko rada individuālo tiesību nokārtošana, ir pārāk augstas (45. apsvērums). Ja dalībvalstis vēlas atļaut izmantot kolektīvās licences ar paplašinātu tvērumu 17. panta kontekstā, tām būs jātransponē direktīvas 12. pants, kurš paredz virkni aizsardzības pasākumu gadījumos, kad tiek izmantotas kolektīvas licences ar paplašinātu tvērumu. Kolektīvās licencēšanas shēmas ar paplašinātu tvērumu, kuras valsts līmenī var ieviest 17. pantā minētajiem lietošanas gadījumiem, attieksies tikai uz lietošanu valsts ietvaros[12].

(ii) Atļaujas, kas aptver lietotājus

Dalībvalstīm savos tiesību aktos nepārprotami jāīsteno 17. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējam piešķirta atļauja aptver arī (i) lietotāju rīcību, kam nav komercdarbības nolūka, vai (ii) lietotāju rīcību, kura nerada būtiskus ieņēmumus. Šā noteikuma mērķis ir nodrošināt juridisko noteiktību pēc iespējas lielākam lietotāju skaitam, kad tie augšupielādē ar autortiesībām aizsargātu saturu.

Saskaņā ar šo noteikumu pakalpojumu sniedzējiem piešķirtajām atļaujām jāaptver arī darbības (atļaujas materiālajā tvērumā), ko veic lietotāji, kuri ietilpst kādā no abām minētajām kategorijām (nekomerciāls nolūks *vai* nebūtiski ieņēmumi). Pirmā situācija varētu aptvert satura kopīgošanu bez peļņas gūšanas nolūka, piemēram, gadījumus, kad lietotāji augšupielādē mājas video ar fona mūziku. Otrā situācija varētu aptvert, piemēram, lietotājus, kuri augšupielādē pamācību video ar mūziku vai attēliem, kas rada ierobežotus ieņēmumus no reklāmas. Atļauja aptver lietotāju, ja tas atbilst jebkuram no šiem nosacījumiem. Turpretī lietotāji, kuri rīkojas komercdarbības ietvaros un/vai gūst būtiskus ieņēmumus no augšupielādētā satura, būtu ārpus attiecīgās atļaujas piemērošanas jomas vai tvēruma (ja vien personas nav uz līguma pamata nepārprotami vienojušās aptvert minētos lietotājus).

Ieviešot jēdzienu "būtiski ieņēmumi", dalībvalstīm nevajadzētu noteikt kvantitatīvas robežvērtības. Šis jēdziens jāizskata katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā visus attiecīgās lietotāja rīcības apstākļus.

Dalībvalstīm 17. panta 2. punktā minētais jēdziens "atļauja" jāīsteno, ņemot vērā 69. apsvērumu, saskaņā ar kuru tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nav jāiegūst atsevišķa atļauja, ja tiesību subjekti jau ir nepārprotami atļāvuši lietotājiem

[12] Kā paredzēts 12. panta 6. punktā, Komisija 2021. gadā sagatavos ziņojumu par kolektīvo licenču ar paplašinātu tvērumu izmantošanu.

augšupielādēt konkrētu saturu. Šādos gadījumos satura publiskošana, tostarp padarīšana par pieejamu, jau ir atļauta lietotājiem piešķirtās atļaujas tvēruma ietvaros. Tiesību subjektus varētu mudināt sniegt informāciju pakalpojumu sniedzējiem par atsevišķām atļaujām, ko tie ir piešķīruši. Tāpat 69. apsvērumā norādīts, ka nav prezumpcijas par labu tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kas pieņem, ka to lietotāji visos gadījumos ir ieguvuši visas savam augšupielādētajam saturam nepieciešamās atļaujas.

Lai vairotu juridisko noteiktību, dalībvalstis varētu mudināt gan tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējus, gan tiesību subjektus sniegt informāciju lietotājiem par tiesību subjektu atļauju aptverto saturu, taču ļaut visām attiecīgajām personām pašām izlemt, kā vislabāk paziņot, ka atļauja pastāv. Šāda pārredzamība varētu palīdzēt novērst risku, ka tiek bloķēti likumīgi lietošanas veidi (sk. VI iedaļu).

V. 17. PANTA 4. PUNKTS: ĪPAŠS ATBILDĪBAS MEHĀNISMS GADĪJUMIEM, KAD ATĻAUJA NAV PIEŠĶIRTA

Īpašo atbildības mehānismu saskaņā ar 17. panta 4. punktu piemēro tikai tad, ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nav saņēmuši atļauju publiskošanai saistībā ar savu lietotāju darbībām 17. panta 1. punkta nozīmē. Tādējādi — jo vairāk atļauju piešķir saskaņā ar 17. panta 1. un 2. punktu, jo retāk būs jāizmanto 17. panta 4. punktā paredzētais mehānisms.

17. panta 4. punktā noteikti trīs kumulatīvi nosacījumi, kurus pakalpojumu sniedzēji var izmantot, lai pamatotu atbildības neiestāšanos. Tiem ir jāpierāda, ka: a) tie ir iespēju robežās rīkojušies, lai saņemtu atļauju; b) tie ir iespēju robežās rīkojušies, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nodrošinātu to, ka nav pieejami konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju; un c) saņemot tiesību subjekta pietiekami pamatotu paziņojumu, tie ir ātri rīkojušies, lai savās tīmekļvietnēs atspējotu piekļuvi attiecīgajiem darbiem vai blakustiesību objektiem vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļa vietnēm, un ir iespēju robežās rīkojušies, lai nepieļautu to turpmāku augšupielādi.

Uz 17. panta 4. punktu attiecas 17. panta 5. punktā paredzētais proporcionalitātes princips, kurš nosaka, ka cita starpā ņem vērā šādus faktorus:

(a) pakalpojuma veidu, auditoriju un lielumu un pakalpojuma lietotāju augšupielādēto darbu vai blakustiesību objektu veidu; un
(b) piemērotu un iedarbīgu līdzekļu pieejamību un pakalpojumu sniedzējiem radītās izmaksas.

Jēdziens "iespēju robežās" nav definēts, un nav atsauces uz valstu tiesību aktiem, tādējādi tas ir autonoms ES tiesību jēdziens; dalībvalstīm tas jātransponē saskaņā ar šiem norādījumiem un jāinterpretē, ņemot vērā 17. panta mērķi un uzdevumus un visa panta tekstu.

Dalībvalstīm jānodrošina, ka, novērtējot, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir iespēju robežās rīkojies saskaņā ar 17. panta 4. punkta a) un b) apakšpunktu un izpildījis 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta nosacījumus, ņem vērā 17. panta 5. punktā paredzēto proporcionalitātes principu. Tas ir jo īpaši būtiski pakalpojumu sniedzēju darījumdarbības brīvības aizsardzībai.

Tāpat dalībvalstīm vajadzētu paturēt prātā, ka uz 17. panta 4. punktu attiecas 17. panta 7. punktā noteiktais pienākums nodrošināt, ka pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbība neietekmē likumīgus lietošanas veidus, un 17. panta 8. punktā noteiktais pienākums nodrošināt, ka 17. pantu transponē vai piemēro veidā, kas nerada vispārīgu pārraudzības pienākumu. Uz 17. panta 4. punktu attiecas arī 17. panta 9. punktā noteiktais visaptverošais pienākums nodrošināt, ka šī direktīva nekādi neietekmē likumīgus lietošanas veidus. Norādes par to, ko praksē nozīmē rīkošanās iespēju robežās, ir sniegtas IV iedaļā.

1. IESPĒJU ROBEŽĀS RĪKOTIES, LAI SAŅEMTU ATĻAUJU (17. PANTA 4. PUNKTA A) APAKŠPUNKTS)

Pirmais nosacījums, kas minēts 17. panta 4. punkta a) apakšpunktā, ir tāds, ka pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par neatļautu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta satura publiskošanu, tostarp padarīšanu par pieejamu sabiedrībai, ja vien pakalpojumu sniedzēji nepierāda, ka ir iespēju robežās rīkojušies, lai saņemtu atļauju.

Darbības, ko pakalpojumu sniedzēji veic, lai uzmeklētu tiesību subjektus un/vai ar tiem sazinātos, jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi, lai noteiktu, vai tie ir iespēju robežās rīkojušies, lai saņemtu atļauju. Jāņem vērā tādi elementi kā, piemēram, tirgus prakse dažādās nozarēs (piemēram, vai ir izplatīta kolektīvā pārvaldība) vai iespējamie dalībvalstu veiktie pasākumi atļauju saņemšanas atvieglošanai (piemēram, brīvprātīgi mediācijas mehānismi).

Lai pierādītu, ka tie ir iespēju robežās rīkojušies, pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu vismaz proaktīvi sazināties ar tiem tiesību subjektiem, kurus var viegli identificēt un atrast, īpaši ar tiem, kuriem ir plašs darbu vai blakustiesību objektu katalogs. Konkrēti, par minimālo prasību, kas jāizpilda visiem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, būtu jāuzskata proaktīva sazināšanās ar kolektīvā pārvaldījuma organizācijām (KPO), kuras darbojas saskaņā ar Direktīvu 2014/26/ES, nolūkā saņemt atļauju.

Tomēr saskaņā ar proporcionalitātes principu un ņemot vērā lietotāju augšupielādētā satura apjomu un daudzveidību, no pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu prasīt, lai tie proaktīvi uzmeklē tiesību subjektus, kuri nav viegli identificējami ar samērīgām pūlēm. Lai atvieglotu tiesību subjektu identificēšanu un atļauju piešķiršanu, dalībvalstis var atbalstīt tādu tiesību subjektu reģistru veidošanu, kas būtu pieejami tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, attiecīgā gadījumā ievērojot datu aizsardzības noteikumus.

Centieni uzrunāt tiesību subjektus nolūkā saņemt nepieciešamās atļaujas jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi, it īpaši ņemot vērā pakalpojuma apjomu un auditoriju un dažādos tā satura veidus, kas caur to kļūst pieejams, tai skaitā īpašos gadījumus, kad noteiktu veidu saturs pakalpojumā parādās vien retumis. No lieliem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir

liela auditorija vairākās vai visās dalībvalstīs, var sagaidīt, ka tie, lai saņemtu atļaujas, sazināsies ar daudziem tiesību subjektiem, turpretī mazākiem pakalpojumu sniedzējiem ar ierobežotu auditoriju vai auditoriju tikai vienā valstī var prasīt, lai tie proaktīvi sazinās tikai ar attiecīgajām KPO un, iespējams, dažiem citiem viegli identificējamiem tiesību subjektiem. Šādiem mazākiem pakalpojumu sniedzējiem būtu jānodrošina, ka pārējie tiesību subjekti var ar tiem viegli sazināties, piemēram, savā tīmekļa vietnē jānorāda skaidra kontaktinformācija vai šim nolūkam paredzēti rīki. To pienākums būtu sazināties ar visiem tiesību subjektiem, kuri tos uzrunā, lai piedāvātu licenci.

Direktīvas 17. panta 6. punkts paredz īpašu atbildības režīmu jauniem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kuru gada apgrozījums ir mazāks par 10 miljoniem EUR (sk. IV iedaļu). Tomēr šiem konkrētajiem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem vienalga ir iespēju robežās jārīkojas, lai saņemtu atļauju, saskaņā ar 17. panta 4. punkta a) apakšpunktu. Tādējādi ir svarīgi veikt konkrēto gadījumu novērtējumu, lai pārliecinātos, ka šis jaunuzņēmumiem uzliktais pienākums nerada tiem nesamērīgu slogu.

Ja pakalpojumu sniedzējs sazinās ar tiesību subjektu, bet tiesību subjekts atsakās iesaistīties sarunās par atļaujas piešķiršanu attiecībā uz tam piederošo saturu vai noraida labticīgi izteiktus, saprātīgus piedāvājumus, būtu jāuzskata, ka pakalpojumu sniedzējs ir izpildījis 17. panta 4. punkta a) apakšpunktā noteikto pienākumu rīkoties iespēju robežās. Tomēr, lai pakalpojumu sniedzējs nebūtu atbildīgs par neatļauta satura pieejamību tā pakalpojumā, pakalpojumu sniedzējam ir arī jāpierāda, ka tas ir rīkojies iespēju robežās, kā noteikts 17. panta 4. punkta b) un c) apakšpunktā.

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtu jāiesaistās sarunās ar tiesību subjektiem, kuri vēlas tiem piedāvāt satura izmantošanas atļauju, neatkarīgi no tā, vai attiecīgā veida saturs (piemēram, mūzika, audiovizuāls saturs, attēli, teksts) pakalpojumu sniedzēja tīmekļa vietnē ir dominējošs vai mazāk izplatīts (piemēram, attēli vai teksts video kopīgošanas platformā).

Tomēr saskaņā ar proporcionalitātes principu, vērtējot, vai pakalpojumu sniedzējs ir iespēju robežās rīkojies, lai saņemtu atļauju, jāņem vērā satura apjoms un veids, kā arī tas, vai pakalpojumu sniedzēja tīmekļa vietnē tas ir visvairāk publicētais saturs.

Saskaņā ar 61. apsvērumu gadījumos, kad notiek sarunas par licences līgumiem, tiem vajadzētu būt taisnīgiem un būtu jāsaglabā samērīgs līdzsvars starp abām pusēm. Tiesību subjektiem un tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem jācenšas noslēgt līgumu pēc iespējas ātrāk. Tāpat 61. apsvērumā teikts, ka tiesību subjektiem būtu jāsaņem pienācīga atlīdzība par viņu aizsargāto darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu.

Tādēļ vērtējot, vai pakalpojumu sniedzējs ir iespēju robežās rīkojies, jāvērtē arī tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju centieni, sadarbojoties ar tiesību subjektiem, labticīgi risināt sarunas un noslēgt taisnīgus licences līgumus. Šajā nolūkā pakalpojumu sniedzējiem būtu jānodrošina pārredzamība, informējot tiesību subjektus par kritērijiem, ko tie plāno izmantot, lai identificētu saturu, uz kuru attieksies līgums, un piešķirtu par to atlīdzību, it īpaši tad, ja pakalpojumu sniedzēji izmanto satura atpazīšanas tehnoloģiju, lai

gūtu pārskatu par licencēta satura izmantošanu, un tiem būtu jācenšas iespēju robežās panākt vienošanos ar tiesību subjektiem.

Ja pakalpojumu sniedzējs atsakās noslēgt taisnīgi piedāvātu licenci, kura saglabā samērīgu līdzsvaru starp pusēm, var uzskatīt, ka šis pakalpojumu sniedzējs nav iespēju robežās rīkojies, lai saņemtu atļauju. Taču no pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu prasīt, lai tie pieņem piedāvājumus noslēgt līgumus, kuri nav taisnīgi un nesaglabā līdzsvaru starp pusēm. Par to, kas ir taisnīgi nosacījumi un samērīgs līdzsvars starp pusēm, lemj katrā gadījumā atsevišķi.

Uz sarunām par tiesību licencēšanu ar KPO attiecas Direktīvas 2014/26/ES 16. pantā noteiktie pienākumi, tostarp prasība vest sarunas labticīgi un piemērot tarifus, kas noteikti, balstoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem[13].

2. IEPSĒJU ROBEŽĀS RĪKOTIES, LAI NODROŠINĀTU, KA KONKRĒTS AIZSARGĀTS SATURS NAV PIEEJAMS (17. PANTA 4. PUNKTA B) APAKŠPUNKTS)

Otrais nosacījums, kas minēts 17. panta 4. punktā, ir tāds, ka gadījumos, kad nav atļaujas, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par satura publiskošanu, tostarp padarīšanu par pieejamu sabiedrībai, ko veic to lietotāji, ja vien pakalpojumu sniedzēji nepierāda, ka ir iespēju robežās rīkojušies, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nodrošinātu to, ka nav pieejami konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju ("būtiska un vajadzīga informācija").

Transponējot 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu savos tiesību aktos, dalībvalstīm jāatceras, ka uz to attiecas 17. panta 5. punktā minētais proporcionalitātes princips.

Saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu ir iespēju robežās jārīkojas, lai nodrošinātu, ka pieejami nav tikai tādi konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju. 66. apsvērumā ir norādīts, ka tad, ja tiesību subjekti nav snieguši šādu 17. panta 4. punktam atbilstošu informāciju, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nav atbildīgi par neatļautām augšupielādēm. Ja šāda informācija nav sniegta, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nevar rīkoties. Tādēļ 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta efektivitātei būtiski svarīga ir sadarbība starp tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem.

"Būtiskas un vajadzīgas informācijas" jēdziens dalībvalstīm jātransponē atbilstoši šiem norādījumiem un 17. panta mērķiem. Tas, vai tiesību subjektu sniegtā informācija ir gan būtiska, gan vajadzīga, jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi. Būtu arī jāparedz iespēja, ka tiesību subjekti var šo informāciju sniegt ar to pilnvarotas trešās personas starpniecību.

[13] Tomēr šis pienākums neliedz KPO piešķirt individualizētas licences inovatīvu tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem; tas ir būtisks elements sarunās ar jauniem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem.

17. panta 4. punkta b) apakšpunkta kontekstā būtiska un vajadzīga informācija ir jāsniedz iepriekš.

17. panta 4. punkta b) apakšpunkts jāīsteno tehnoloģiski neitrālā un nākotnes prasībām atbilstošā veidā. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu savos īstenošanas tiesību aktos prasīt tehnoloģiska risinājuma izmantošanu, ne arī noteikt konkrētus tehnoloģiskos risinājumus, kas pakalpojumu sniedzējiem jāizmanto, lai pierādītu, ka tie ir iespēju robežās rīkojušies.

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kad tie iespēju robežās rīkojas, lai ieviestu attiecīgus risinājumus, ar ko nodrošina, ka konkrēts neatļauts saturs, par kuru ir sniegta būtiska un vajadzīga informācija, nav pieejams, jārīkojas atbilstoši ar profesionālo rūpību saistītiem augstiem nozares standartiem. Kā uzsvērts 66. apsvērumā, novērtējot, vai konkrētais pakalpojumu sniedzējs ir darījis visu iespējamo, proti, iespēju robežās rīkojies, "*jāņem vērā, vai pakalpojumu sniedzējs ir veicis visus pasākumus, kurus būtu veicis rūpīgs saimnieciskās darbības subjekts, lai panāktu, ka viņa tīmekļa vietnē netiek pieļauta neatļautu darbu vai blakustiesību objektu pieejamība, ņemot vērā nozares paraugpraksi un veikto pasākumu iedarbīgumu, izvērtējot visus būtiskos faktorus un norises*".

Tādējādi, lai noteiktu, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir iespēju robežās rīkojies atbilstoši ar profesionālo rūpību saistītiem augstiem nozares standartiem, ir īpaši svarīgi izskatīt pieejamo nozares praksi tirgū konkrētajā laikā. Tas cita starpā attiecas uz tehnoloģiju vai konkrētu tehnoloģisku risinājumu izmantošanu. Kā paskaidrots 66. apsvērumā, "*jebkuriem pakalpojumu sniedzēja veiktajiem pasākumiem vajadzētu būt iedarbīgiem vēlamā mērķa sasniegšanai*". Tomēr tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtu jāsaglabā iespēja brīvi izvēlēties tehnoloģiju vai risinājumu, ko tie savā konkrētajā situācijā izmanto, lai izpildītu pienākumu iespēju robežās rīkoties.

Šo norādījumu mērķis nav ieteikt kādas konkrētas tehnoloģijas vai risinājuma izmantošanu. Tiesību subjektiem un pakalpojumu sniedzējiem jābūt iespējai elastīgi vienoties par abpusēji ērtu sadarbības kārtību, kā nodrošināt, ka nav pieejams neatļauts saturs. Šī kārtība laika gaitā var mainīties, īpaši tad, ja tā balstīta tehnoloģijās. Principā, ja tiek izmantotas tehnoloģijas, piemēram, satura atpazīšanas tehnoloģija, tam pašam par sevi nevajadzētu nozīmēt, ka ir jāidentificē lietotāji, kuri augšupielādē saturu, taču ir jāievēro piemērojamie datu aizsardzības noteikumi, tai skaitā datu minimizēšanas un nolūka ierobežojumu princips.

Attiecībā uz pašreizējo tirgus praksi Komisija rīkoja dialogu ar ieinteresētajām personām, un šis dialogs liecināja, ka pašlaik, lai pārvaldītu ar autortiesībām aizsargāta satura izmantošanu, tiek bieži lietotas satura atpazīšanas tehnoloģijas — tās izmanto vismaz lielie tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji un vismaz noteiktu veidu satura pārvaldībai. Ir liecības, ka lielie pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz video un audio saturu plaši izmanto satura atpazīšanas tehnoloģijas, kuru pamatā ir digitālnospiedumu iegūšana[14]. Tomēr šī

14 Šī tehnoloģija izmanto tiesību subjekta darba digitālnospiedumu, kuru pārbaudes nolūkā salīdzina ar saturu, ko pakalpojumā augšupielādē lietotāji.

konkrētā tehnoloģija nekādā ziņā nebūtu jāuzskata par tirgus standartu, it īpaši mazākiem pakalpojumu sniedzējiem.

Dialogā ar ieinteresētajām personām tika norādīts arī uz citām tehnoloģijām, ar kurām var atklāt neatļautu saturu. Šādas tehnoloģijas ir jaukšana[15], ūdenszīmju uzlikšana[16], metadatu izmantošana[17], atslēgvārdu meklēšana[18] vai vairāku tehnoloģiju kombinācija. Daži pakalpojumu sniedzēji ir izstrādājuši paši savus risinājumus, bet citi iegādājas trešo personu pakalpojumus. Tādēļ daudzos gadījumos ir sagaidāms, ka pakalpojumu sniedzēji, lai izpildītu 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā noteikto pienākumu, izmantos (vai turpinās izmantot) dažādus tehnoloģiskos rīkus.

Tas, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir atbilstoši b) apakšpunktam iespēju robežās rīkojies attiecībā uz konkrētu aizsargātu saturu, par kuru iepriekš ir sniegta būtiska un vajadzīga informācija, jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi un atbilstoši 17. panta 5. punktā noteiktajam proporcionalitātes principam, kā arī ievērojot 17. panta 7.–9. punktu. Praksē tas nozīmē, ka no tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu prasīt visdārgāko vai sarežģītāko risinājumu piemērošanu, ja tas konkrētajā situācijā būtu nesamērīgi. Tas attiecas arī uz saturu, ko attiecīgie tiesību subjekti iezīmējuši kā tādu, kura pieejamība varētu tiem nodarīt būtisku kaitējumu, kā paskaidrots turpmāk VI iedaļā. Turklāt, kā paskaidrots 66. apsvērumā, nevar izslēgt, ka dažos gadījumos neatļauta satura pieejamību liegt var būt iespējams tikai pēc tiesību subjekta paziņojuma[19]. Tas var būt samērīgi, piemēram, attiecībā uz saturu, kuram konkrētajā brīdī tirgū nav viegli pieejama vai nav izstrādāta tehnoloģija.

Dalībvalstīm jāņem vērā šādi faktori.

- Pakalpojuma veids, lielums un auditorija — no lielākiem pakalpojumu sniedzējiem ar plašu auditoriju var sagaidīt, ka tie ieviesīs attīstītākus risinājumus/tehnoloģijas nekā citi pakalpojumu sniedzēji, kuriem ir ierobežota auditorija un resursi. Varētu būt samērīgāk mazākiem pakalpojumu sniedzējiem prasīt vienkāršāku risinājumu (piemēram, metadatu vai atslēgvārdu meklēšanas) izmantošanu, ja vien šādi risinājumi nenoved pie pārmērīgas satura bloķēšanas pretrunā 7. un 9. punktam.

[15] *Jaukšana* ir metode, kuras izmantošanas gadījumā datne tiek pārveidota par ciparu virkni, ko sauc par "jaucējkodu". Jaucējkods ļauj identificēt lietotāja veiktu augšupielādi un tādējādi atklāt iespējamu neatļautu saturu. Mēdz uzskatīt, ka šī metode atšķiras no digitālnospiedumu iegūšanas ar to, ka neatļauts saturs tiek atklāts konkrēti tikai tad, ja augšupielādētā datne ir identiska darbam, kas ticis "sajaukts" (savukārt ar digitālnospiedumu iegūšanas metodi ir iespējams pat atpazīt atšķirības).

[16] *Ūdenszīmju uzlikšana* ir risinājums, kas paredz, ka oriģinālajai datnei uzliek "ūdenszīmi" un līdz ar to, kad tā tiek augšupielādēta, to var atpazīt pēc šīs ūdenszīmes, kas kalpo kā paraksts.

[17] *Metadatu* izmantošana sniedz iespēju izsekot, vai konkrēts darbs ir ticis augšupielādēts, pamatojoties uz saturam piesaistītiem metadatiem, piemēram, autora vārdu vai darba nosaukumu.

[18] *Atslēgvārdu meklēšana* tika īpaši minēta kā risinājums mazākiem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem, iespējams, nav līdzekļu sarežģītāku un dārgāku tehnoloģiju ieviešanai. Tā ir visvienkāršākā metode — pakalpojumu sniedzējs manuāli savā tīmekļa vietnē meklē, piemēram, konkrētu dziesmu vai izpildītāju nosaukumus, lai atklātu iespējamu saturu, kas pārkāpj autortiesības.

[19] Minētais ir spēkā neatkarīgi no tā, vai attiecīgais pakalpojums atbilst 17. panta 6. punkta kritērijiem.

- Jāņem vērā arī piemērotu un iedarbīgu līdzekļu pieejamība un saistītās izmaksas, kas rodas, piemēram, kad pakalpojumu sniedzēji iegādājas risinājumus no trešām personām / tehnoloģiju nodrošinātājiem un kad risinājumus izstrādā iekšēji, kā arī izmaksas, kas saistītas ar cilvēku veiktu pārbaudi strīdu gadījumā (sk. IV iedaļu). Jāņem vērā arī to dažādo risinājumu kopējās izmaksas, kurus pakalpojumu sniedzējiem varētu būt vajadzīgs ieviest, kā arī tehnoloģiskie ierobežojumi atkarībā no satura veida. Piemēram, dažādu veidu saturam var būt vajadzīgi atšķirīgi risinājumi (piem., satura atpazīšanas tehnoloģijas mūzikai var atšķirties no satura atpazīšanas tehnoloģijām, kas paredzētas nekustīgiem attēliem, un tās var izstrādāt dažādi tehnoloģiju nodrošinātāji). Kopējās izmaksas jāņem vērā arī tad, ja paši tiesību subjekti ir izstrādājuši dažādus aizsardzības risinājumus un šajā sakarā pakalpojumu sniedzējiem ir jāizmanto dažāda programmatūra (piemēram, dažādiem ūdenszīmju uzlikšanas risinājumiem).

- Lietotāju augšupielādētā satura veids — kad pakalpojumā ir pieejams dažādu veidu saturs, veicamie pasākumi var atšķirties atkarībā no tā, vai attiecīgais saturs tīmekļa vietnē ir dominējošs vai mazāk izplatīts, ar nosacījumu, ka tiek izpildīts pienākums iespēju robežās rīkoties. Var sagaidīt, ka pakalpojumu sniedzēji dominējošam saturam piemēro sarežģītākus risinājumus nekā mazāk izplatītam saturam.

Visbeidzot, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji atkarībā no savā pakalpojumā pieejamā satura apjoma varētu izvēlēties dažādiem tiesību subjektiem nodrošināt dažādus rīkus, ja vien ar šiem risinājumiem tiek izpildīts pienākums iespēju robežās rīkoties, kā noteikts 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā.

Sniegtajai informācijai ir jābūt precīzai, lai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs varētu rīkoties. To, kas ir "būtiska" informācija, nosaka attiecīgie darbi un apstākļi, kas saistīti ar konkrētajiem darbiem vai blakustiesību objektiem. Minimālā prasība ir sniegt precīzu informāciju par konkrētā darba vai blakustiesību objekta autortiesību turētājiem. Tas, kāda informācija uzskatāma par "vajadzīgu", ir atkarīgs no pakalpojumu sniedzēju izmantotajiem risinājumiem. Tai jābūt tādai, lai pakalpojumu sniedzēji varētu efektīvi piemērot savus tehnoloģiskos risinājumus, ja tādi tiek izmantoti. Piemēram, ja tiek izmantota digitālnospiedumu iegūšana, tiesību subjektiem var prasīt, lai tie iesniedz konkrētā darba vai blakustiesību objekta digitālnospiedumu vai datni, kuras digitālnospiedumu izveidos pats pakalpojumu sniedzējs, kā arī informāciju par autortiesību turētājiem. Ja tiek izmantoti uz metadatiem balstīti risinājumi, var tikt sniegta, piemēram, tāda informācija kā nosaukums, autors/producents, ilgums, datums vai citas ziņas, kas ir būtiskas un vajadzīgas, lai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji varētu rīkoties. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai tiesību subjektu sniegtie metadati vēlāk netiktu dzēsti.

Vienlaikus, tā kā galvenais princips ir sadarbība, "vajadzīgas un būtiskas informācijas" jēdziens paredz, ka pakalpojumu sniedzēji ņem vērā to, kāda veida un cik kvalitatīvu informāciju tiesību subjekti reāli var sniegt. Šajā saistībā tiesību subjekti un tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji būtu jāmudina sadarboties, lai rastu labāko pieeju darbu identifikācijai.

Sniedzot pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju, tiesību subjekti var izvēlēties identificēt tādu konkrētu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātu saturu, kura neatļauta pieejamība tiešsaistē varētu tiem nodarīt būtisku ekonomisku kaitējumu. Tas, ka tiesību subjekti ir iepriekš iezīmējuši šādu saturu, var būt faktors, kas jāņem vērā, novērtējot, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir iespēju robežās rīkojušies, lai nodrošinātu, ka šis konkrētais saturs nav pieejams, un vai tas darīts, ievērojot 17. panta 7. punktā minēto likumīgo lietošanas veidu aizsardzības pasākumus, kā paskaidrots turpmāk VI iedaļā.

3. IZŅEMŠANA PĒC PAZIŅOJUMA UN NEATGRIEZENISKA IZŅEMŠANA PĒC PAZIŅOJUMA (17. PANTA 4. PUNKTA C) APAKŠPUNKTS)

Trešais nosacījums, kas minēts 17. panta 4. punkta c) apakšpunktā, ir tāds, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par neatļautu satura publiskošanu, tostarp padarīšanu par pieejamu sabiedrībai, ja vien pakalpojumu sniedzēji nepierāda, ka, saņemot tiesību subjekta pietiekami pamatotu paziņojumu, ir ātri rīkojušies, lai savās tīmekļvietnēs atspējotu piekļuvi tādiem darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir saņemts paziņojums, vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļa vietnēm, un ir iespēju robežās rīkojušies, lai saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu nepieļautu to turpmāku augšupielādi.

Šī sistēma, kas paredz pēc paziņojuma saņemšanas izņemt vai neatgriezeniski izņemt saturu, ir piemērojama, kad tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju tīmekļa vietnēs ir kļuvis pieejams neatļauts saturs. Praksē galvenie scenāriji, kad neatļauts saturs var kļūt pieejams un var būt nepieciešama rīcība saskaņā ar 17. panta 4. punkta c) apakšpunktu, ir šādi:

(i) tiesību subjekti nav iepriekš snieguši tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju, kā paredzēts 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā, lai nepieļautu neatļauta satura pieejamību. Tie rīkojas *ex post*, t. i., kad konkrētais saturs ir kļuvis pieejams, un lūdz to izņemt un nepieļaut tā atkārtotu publicēšanu uz tiesību subjektu sniegtās būtiskās un vajadzīgās informācijas pamata; vai

(ii) tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu ir iespēju robežās rīkojušies, lai nepieļautu neatļauta satura pieejamību, taču par spīti šiem centieniem neatļauts saturs objektīvu iemeslu dēļ kļūst pieejams, piemēram, gadījumā, kad tehnoloģijām piemītošo ierobežojumu dēļ kādu saturu nav iespējams atpazīt; vai

(iii) dažos atsevišķos gadījumos, kā paskaidrots 66. apsvērumā, var sagaidīt, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji rīkosies tikai pēc tam, kad tiesību subjekti iesnieguši paziņojumu.

“Rīkošanās iespēju robežās”, kas no pakalpojumu sniedzējiem tiek prasīta, lai nepieļautu tādu darbu turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums, būtu jāvērtē tāpat kā 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta izpilde, kā paskaidrots 2. apakšiedaļā. Tas, vai pakalpojumu sniedzēji ir iespēju robežās rīkojušies, jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi un ņemot vērā 17. panta 5. punktā minēto proporcionalitātes principu.

Dalībvalstīm jāatceras, ka 17. panta piemērošanai nevajadzētu radīt vispārīgu pārraudzības pienākumu, kā noteikts 8. punktā, un ka ir jāaizsargā likumīgi lietošanas veidi, kā noteikts 7. un 9. punktā un sīkāk izskaidrots VI iedaļā. Tas it sevišķi jāņem vērā, piemērojot c) apakšpunkta otro daļu, kurā noteikts, ka pakalpojumu sniedzējiem iespēju robežās jārīkojas, lai nepieļautu tādu darbu turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums.

Tāpat kā 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta gadījumā tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji var rīkoties, kad tiesību subjekti ir snieguši noteiktu informāciju.

Īstenojot 17. panta 4. punkta c) apakšpunktu, dalībvalstīm ir skaidri jānošķir informācija, ko tiesību subjekti sniedz “pietiekami pamatotā paziņojumā”, ar kuru prasa satura izņemšanu (tā ir c) apakšpunktā paredzētā satura izņemšana), no “būtiskās un vajadzīgās informācijas”, ko tie sniedz, lai nepieļautu tādu darbu, turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums (tā ir satura neatgriezeniskā izņemšana, kas paredzēta c) apakšpunkta daļā, kura atsaucas uz b) apakšpunktu).

Attiecībā uz informāciju, kas jāsniedz, lai tiktu izpildīts 4. punkta c) apakšpunktā paredzētais satura izņemšanas pienākums, un īpaši attiecībā uz elementiem, kas jāiekļauj “pietiekami pamatotā paziņojumā”, Komisija iesaka dalībvalstīm īstenošanā vadīties pēc Komisijas Ieteikuma par pasākumiem efektīvai cīņai pret nelikumīgu saturu tiešsaistē[20]. Ieteikuma 6.–8. punktā ir uzskaitīti elementi, ko var iekļaut paziņojumos. Paziņojumiem jābūt *pietiekami precīziem un pienācīgi pamatotiem*, lai pakalpojumu sniedzēji varētu “*pieņemt uz informāciju balstītu un rūpīgi apsvērtu lēmumu par saturu, uz kuru attiecas paziņojums, jo īpaši par to, vai minētais saturs uzskatāms par nelikumīgu saturu*”. Paziņojumos it īpaši būtu jāiekļauj “*skaidrojums par iemesliem, kāpēc paziņojuma sniedzējs minēto saturu uzskata par nelikumīgu saturu, un skaidra norāde par minētā satura atrašanās vietu*”. Šī konkrētā informācija nav obligāti nepieciešama 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta izpildei, bet tā principā būtu jāprasa, piemērojot 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta pirmo daļu. Ieteikumā paredzēta arī iespēja paziņojuma sniedzējiem brīvprātīgi iekļaut paziņojumā savu kontaktinformāciju.

Kas attiecas uz tā dēvēto “neatgriezeniskas izņemšanas” pienākumu — 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta otrā daļa paredz, ka pakalpojumu sniedzējiem iespēju robežās jārīkojas, lai nepieļautu to darbu vai blakustiesību objektu turpmāku augšupielādi, par kuriem tiesību subjekti snieguši paziņojumus. Minētajā noteikumā iekļauta atsauce uz tā paša punkta b) apakšpunktu, kas nozīmē — lai pakalpojumu sniedzēji varētu iespēju robežās rīkoties, lai

[20] Sk. Komisijas 2018. gada 1. marta paziņojumu, kas pieejams vietnē https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online.

nepieļautu turpmāku augšupielādi saskaņā ar šo noteikumu, tiesību subjektiem ir tiem jāsniedz tāda pati būtiskā un vajadzīgā informācija kā b) apakšpunkta piemērošanas vajadzībām. Tas nozīmē, ka, piemēram, gadījumā, kad pakalpojumu sniedzējs, lai nepieļautu tādu darbu turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums, izmanto digitālnospiedumu iegūšanas tehnoloģijas, saņemt tikai to informāciju, kas sniegta paziņojumā, būtu nepietiekami. Šādā gadījumā, lai pakalpojumu sniedzēji varētu novērst tādu darbu turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums, tiesību subjektiem būtu jāiesniedz šiem pakalpojumu sniedzējiem digitālnospiedumi vai satura datnes.

4. ĪPAŠS ATBILDĪBAS REŽĪMS JAUNIEM PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM (17. PANTA 6. PUNKTS)

Direktīvas 17. panta 6. punktā ir paredzēts īpašs atbildības režīms "jauniem" uzņēmumiem, kuri veic darbību ES mazāk nekā 3 gadus un kuru gada apgrozījums ir mazāks par 10 miljoniem EUR.

Īstenojot 17. panta 6. punktu, dalībvalstīm nebūtu jāpārsniedz direktīvā paredzētie nosacījumi un būtu jāatceras, ka šis mazāk stingrais atbildības režīms ir paredzēts, lai ņemtu vērā īpašos gadījumus, kad jauni uzņēmumi strādā ar lietotāju augšupielādētu saturu, lai izstrādātu jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kā norādīts 67. apsvērumā.

Attiecībā uz gada apgrozījumu visbūtiskākais ir Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK 4. pants. Sīkāk izstrādāti norādījumi par apgrozījuma aprēķināšanu, tostarp gadījumiem, kad uzņēmumam var būt attiecības ar citiem uzņēmumiem, ir sniegti *Lietotāja rokasgrāmatā par MVU definīcijas piemērošanu*[21], ko sagatavojuši Komisijas dienesti.

17. panta 6. punktā ir noteikta divu līmeņu sistēma, kas paredz, ka "jauniem" pakalpojumu sniedzējiem piemēro dažādus noteikumus atkarībā no to piesaistītās auditorijas. Konkrēti:

a) ja minētajiem jaunajiem pakalpojumu sniedzējiem ir mazāk nekā 5 miljoni unikālo apmeklētāju, tiem ir iespēju robežās jārīkojas, lai iegūtu atļauju (17. panta 4. punkta a) apakšpunkts), un jāievēro 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta pirmajā daļā paredzētais "izņemšanas pēc paziņojuma " pienākums;

b) ja minētajiem jaunajiem pakalpojumu sniedzējiem ir vairāk nekā 5 miljoni unikālo apmeklētāju, uz tiem attiecas tas pats pienākums iespēju robežās rīkoties, lai iegūtu atļauju, un "izņemšanas pēc paziņojuma" pienākums, kas tiek piemērots pakalpojumu sniedzējiem ar mazāku auditoriju, taču papildus tiem arī jāievēro prasība nepieļaut tādu darbu turpmāku augšupielādi, par kuriem saņemts paziņojums, saskaņā ar 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta otro daļu ("neatgriezeniskas izņemšanas" pienākums).

[21] https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/state-aid/sme/smedefinitionguide_en.pdf.

Abu pakalpojumu sniedzēju kategoriju gadījumā netiek piemērots 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzētais nosacījums, ka ir iespēju robežās jārīkojas, lai nodrošinātu to, ka nav pieejams neatļauts saturs.

Būtiskais diferencējošais faktors starp abām pakalpojumu sniedzēju kategorijām ir *unikālo apmeklētāju skaits mēnesī*. Direktīvas 17. panta 6. punktā ir noteikts, ka šādu pakalpojumu sniedzēju unikālo apmeklētāju vidējo skaitu mēnesī aprēķina, pamatojoties uz iepriekšējo kalendāro gadu. Kā sīkāk paskaidrots 66. apsvērumā, šajā aprēķinā jāņem vērā apmeklētāji no visām dalībvalstīm. Aprēķinot unikālo apmeklētāju skaitu, jāņem vērā privātums un datu aizsardzības noteikumi.

Novērtējot, vai jaunie pakalpojumu sniedzēji ir izpildījuši attiecīgos pienākumus, lai neiestātos atbildība par neatļautu publiskošanu, kā minēts iepriekš, ir jāņem vērā 17. panta 5. punktā paredzētais proporcionalitātes princips[22]. Tas nozīmē, ka "rīkošanās iespēju robežās", ko var sagaidīt no jaunajiem pakalpojumu sniedzējiem atļaujas iegūšanai, var atšķirties atkarībā no konkrētās situācijas (kā paskaidrots III iedaļā).

Kas attiecas uz to, ka jaunajiem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir *vairāk* nekā pieci miljoni unikālo apmeklētāju mēnesī, ir iespēju robežās jārīkojas *lai nepieļautu paziņoto darbu turpmāku augšupielādi*, no to puses var sagaidīt mazākus pūliņus nekā no pakalpojumu sniedzējiem, uz kuriem attiecas 17. panta 4. punkts. Tiem būtu samērīgi izmantot vienkāršākus un lētākus risinājumus.

Piemērojot risinājumus, lai nepieļautu turpmāku augšupielādi, ir jāievēro 17. panta 7. un 9. punktā ietvertie aizsardzības pasākumi likumīgiem lietotājiem, kā izklāstīts turpmāk IV iedaļā, jo īpaši, ja jaunie pakalpojumu sniedzēji izmanto automatizētus satura atpazīšanas rīkus.

VI. AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI LIKUMĪGIEM SATURA LIETOŠANAS VEIDIEM (17. panta 7. punkts) un SŪDZĪBU UN KOMPENSĀCIJU MEHĀNISMS LIETOTĀJIEM (17. panta 9. punkts)

Direktīvas 17. panta 7. un 9. punktā ir noteikts, ka jebkura rīcība, kuru kopīgi īsteno pakalpojumu sniedzēji un tiesību subjekti, nenoved pie tā, ka nepieejams kļūst tāds saturs, kas nepārkāpj autortiesības un blakustiesības, tostarp izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanas rezultātā. Šāda lietošana, kas nepārkāpj autortiesības, bieži tiek dēvēta par "likumīgu lietošanu". Turklāt 17. panta 7. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka lietotāji, kad tie augšupielādē un dara pieejamu saturu, ko ģenerējuši lietotāji tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos, katrā dalībvalstī var atsaukties uz spēkā esošajiem izņēmumiem vai ierobežojumiem, kas saistīti ar citēšanu, kritiku, apskatiem un izmantošanu karikatūrās,

[22] Direktīvas 17. panta 6. punktā ir atsauce uz 17. panta 4. punktu, kas ir minēts 17. panta 5. punktā.

parodijās vai stilizācijās. 17. panta 7. un 9. punktā paredzētie pienākumi ir īpaši nozīmīgi saistībā ar 17. panta 4. punktā minēto pienākumu "rīkoties iespēju robežās".

Dalībvalstīm ir tieši jātransponē savos tiesību aktos 17. panta 7. punkta pirmās daļas teksts par lietojumiem, kuri nepārkāpj autortiesības.

Dalībvalstīm arī jātransponē savos valsts tiesību aktos 17. panta 7. punkta otrajā daļā paredzētie obligātie izņēmumi, kas attiecas uz tāda satura lietošanu, kuru tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos ģenerējuši lietotāji šādā nolūkā:

(a) citēšana, kritika, apskats;

(b) izmantošana karikatūrās, parodijās vai stilizācijās.

Direktīvā 2001/29/EK noteiktie izņēmumi vai ierobežojumi ir fakultatīvi un attiecas uz ikvienu lietotāju; citēšanas, kritikas un apskata gadījumā tiem jāpiemēro īpaši nosacījumi. Savukārt 17. panta 7. punktā noteiktie īpašie izņēmumi un ierobežojumi dalībvalstīm ir jāievieš obligāti; tie attiecas konkrēti un vienīgi uz tiešsaistes vidi un visiem lietotājiem, kad tie augšupielādē un dara pieejamu saturu, ko ģenerējuši lietotāji tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos, un nepastāv citi nosacījumi to piemērošanai.

Svarīgi atcerēties, ka, ņemot vērā dažādās attiecīgās pamattiesības, Savienības likumdevēji ir izvēlējušies noteikt šos konkrētos izņēmumus vai ierobežojumus kā obligātus. Direktīvas 70. apsvērumā ir paskaidrots, ka atļaut lietotājiem augšupielādēt un darīt pieejamu saturu, kuru tie radījuši 17. panta 7. punktā minētajiem nolūkiem, uz ko attiecas izņēmumi vai ierobežojumi, ir īpaši svarīgi, lai "rastu līdzsvaru starp Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("Harta") noteiktajām pamattiesībām, jo īpaši vārda brīvību un humanitāro zinātņu brīvību, un tiesībām uz īpašumu, tostarp intelektuālo īpašumu".

(i) <u>Likumīgi lietošanas veidi atbilstoši 17. panta 7. un 9. punktam</u>

Likumīgi lietošanas veidi, kas nepārkāpj autortiesības vai blakustiesības, cita starpā var būt (a) izmantošana, kam piemēro izņēmumus un ierobežojumus, (b) izmantošana, ar ko nodarbojas lietotāji, kuriem ir vai kuri ir ieguvuši tiesības uz savu augšupielādēto saturu, vai izmantošana, ko aptver 17. panta 2. punktā minētā atļauja, un (c) tāda satura izmantošana, ko neaptver autortiesības vai blakustiesības; te īpaši minami vispārpieejami darbi vai, piemēram, tāds saturs, kas neatbilst prasībām par oriģinalitātes pakāpi vai citām prasībām, no kuru izpildes atkarīgs, vai saturs ir aizsargājams.

Saistībā ar izmantošanu, uz ko attiecas izņēmumi un ierobežojumi, iepriekš minētie izņēmumi, kas izklāstīti 17. panta 7. punktā, jāskata kā autonomi Savienības tiesību jēdzieni un jāņem vērā šīs tiesību normas konkrētajā kontekstā[23]. Dalībvalstīm, kuras jau var būt ieviesušas šos izņēmumus saskaņā ar Direktīvu 2001/29/EK, būtu jāpārskata tiesību akti un

[23] Skatīt lietu C□201/13 *Deckmyn*, 14. punktu: "(..) *tādas Savienības tiesību normas teksts, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās jēgu un piemērojamību, parasti visā Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā tiesību normas kontekstu un attiecīgā regulējuma mērķi (spriedums Padawan, C□467/08, EU:C:2010:620, 32. punkts un tajā minētā judikatūra)."*

nepieciešamības gadījumā tie jāgroza, lai nodrošinātu to atbilstību 17. panta 7. punktam, jo īpaši saistībā ar tiešsaistes vidi. Dalībvalstīm, kuru tiesību aktos minētie izņēmumi vai ierobežojumi nav paredzēti, tie būs jātransponē vismaz attiecībā uz 17. pantā minēto izmantošanu.

Attiecībā uz citēšanas un parodijas jēdzieniem Eiropas Savienības Tiesa (EST) ir norādījusi — tā kā šie jēdzieni nav definēti Direktīvā 2001/29/EK, šo terminu nozīme un tvērums jānosaka atbilstoši to ierastajai nozīmei ikdienas valodā, tajā pašā laikā ievērojot kontekstu, kādā tie tiek lietoti, un ar tiesisko regulējumu, kura daļu tie veido, īstenojamos mērķus[24]. Tādu pašu pieeju var izmantot attiecībā uz stilizācijas, kritikas un apskata jēdzieniem, kuri 17. panta 7. punktā nav definēti.

Dalībvalstīm jāievieš vai jāpielāgo 17. panta 7. punktā paredzētie obligātie izņēmumi un ierobežojumi tā, lai tos varētu piemērot atbilstoši Pamattiesību hartai[25] un tiktu nodrošināts to lietderīgums saskaņā ar EST judikatūru[26].

Atsaucei uz 17. panta 7. un 9. punktā minēto likumīgo izmantošanu būtu jāaptver arī tāda izmantošana, uz ko varētu attiekties citi Direktīvā 2001/29/EK paredzētie izņēmumi un ierobežojumi, kas dalībvalstīm ir fakultatīvi. Šos izņēmumus un ierobežojumus piemēro 17. panta kontekstā, ja dalībvalstis tos ir ieviesušas valsts tiesību aktos. Būtiskākie no šādiem fakultatīviem izņēmumiem un ierobežojumiem varētu būt, piemēram, tādu darbu nevilša izmantošana ("papildu iekļaušana")[27] un tādu arhitektūras vai tēlniecības darbu izmantošana, kas radīti pastāvīgai eksponēšanai sabiedriskās vietās[28].

17. panta 7. punkta piemērošanas vajadzībām par likumīgu izmantošanu uzskata arī atļauto izmantošanu. Tā ir izmantošana, kad augšupielādētājam ir visas relevantās tiesības uz augšupielādēto saturu vai nu tādēļ, ka tas ir radījis augšupielādēto saturu un tajā nav trešo personu satura, vai arī tādēļ, ka tas ir saņēmis visas nepieciešamās atļaujas no tiesību subjektiem. Gadījumi, kad ir saņemtas visas nepieciešamās atļaujas, attiecas, piemēram, uz augšupielādi, ko veic profesionāli lietotāji, piemēram, raidorganizācijas, kad tās ir ieguvušas visas nepieciešamās tiesības.

Visbeidzot, "likumīgas izmantošanas" jēdziens ietver arī tāda satura izmantošanu, uz ko neattiecas autortiesības vai blakustiesības, jo īpaši vispārpieejamu darbu izmantošanu (darbi, kuru aizsardzības termiņš ir beidzies un tādējādi tos vairs neaizsargā autortiesības, un materiāls , kas neatbilst aizsardzības kritērijiem, ņemot vērā EST judikatūru[29]).

(ii) Direktīvas 17. panta 4. punkta piemērošana saskaņā ar 17. panta 7. un 9. punktu

[24] Lieta C-476/17 *Pelham*, 70. punkts, un lieta C-201/13 *Deckmyn*, 19. punkts.
[25] Piemēram, lieta C-516/17 *Spiegel online*, 52. punkts; lieta C-314/12 *UPC Telekabel Wien*, 46. punkts.
[26] Piemēram, lieta C-145/10 *Eva Painer*, 133. punkts; lieta C-117/13 *Darmstadt*, 43. punkts.
[27] Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta i) apakšpunkts.
[28] Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta h) apakšpunkts. Komisija paziņojumā "*Kā digitālajā vienotajā tirgū veicināt taisnīgu, efektīvu un konkurētspējīgu, uz Eiropas autortiesībām balstītu ekonomiku*" (COM(2016) 592) dalībvalstīm īpaši ieteica transponēt šo izņēmumu.
[29] C-469/17 *Funke Medien*, 18.–20. punkts.

Direktīvas 17. panta 7. punkts, kurā noteikts, ka tiesību subjektu un pakalpojumu sniedzēju sadarbības rezultātā netiek liegta pieeja likumīgam saturam, jāskata kopā ar 17. panta 4. punkta noteikumiem par to, ka ir iespēju robežās jārīkojas, jo sadarbība notiek tieši šajā kontekstā attiecībā uz saturu, kuram nav piešķirta atļauja. Tas, ka pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem ir jārespektē likumīga izmantošana, ir jāņem vērā, novērtējot, vai pakalpojumu sniedzējs ir "iespēju robežās rīkojies" saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) un apakšpunktu un c) apakšpunkta otro daļu neatkarīgi no pakalpojumam izmantotā konkrētā risinājuma vai tehnoloģijas.

17. panta 9. punktā paredzētais sūdzību un kompensāciju mehānisms (sk. nākamo iedaļu) ir piemērojams papildus 17. panta 7. punkta pienākumiem. Tādēļ 17. panta 7. punkta transponēšanas un piemērošanas labad nebūtu pietiekami atjaunot likumīgu saturu *ex post* saskaņā ar 17. panta 9. punktu pēc tā izņemšanas vai atspējošanas.

Direktīvas 17. panta 7. punktā paredzētais pienākums sasniegt noteiktu rezultātu ir jo īpaši nozīmīgs, ja pakalpojumu sniedzēji 17. panta 4. punkta izpildei izmanto automatizētu satura atpazīšanas tehnoloģiju. Ņemot vērā pašreizējo tehnikas līmeni, neviena tehnoloģija nevar atbilstoši tiesību aktos paredzētajam standartam novērtēt, vai satura augšupielāde, ko lietotājs vēlas veikt, ir pārkāpums vai likumīga izmantošana. Tomēr satura atpazīšanas tehnoloģija var identificēt konkrētu ar autortiesībām aizsargātu saturu, par kuru tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisku un vajadzīgu informāciju.

Tādēļ, lai praksē nodrošinātu atbilstību 17. panta 7. punktam un neskartu likumīgu izmantošanu, tostarp tādu, uz ko attiecas izņēmumi un ierobežojumi, gadījumos, kad augšupielādētais saturs sakrīt ar tiesību subjektu iesniegtu konkrētu datni, automatizēta bloķēšana, t. i., augšupielādes liegšana, izmantojot tehnoloģiju, būtībā jāpiemēro vienīgi klaji pārkāpjošām augšupielādēm.

Kā precizēts turpmāk, citas augšupielādes, kas nav klaji pārkāpumi, principā būtu publicējamas tiešsaistē, un tad, ja tiek saņemts tiesību subjektu nosūtīts paziņojums ar iebildumiem, tās var *ex post* pārbaudīt cilvēks.

Šāda pieeja, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējiem augšupielādes brīdī būtu jānosaka, vai saturs ir klajš pārkāpums, ir saprātīgs praktisks standarts, kas palīdz noteikt, vai augšupielādētais materiāls ir bloķējams vai publicējams tiešsaistē, un nodrošināt 17. panta 7. punkta ievērošanu, ņemot vērā esošos tehnoloģiskos ierobežojumus. Klaji pārkāpjoša satura un cita satura automatizēta identificēšana nav uzskatāma par augšupielādes likumīguma tiesisko vērtējumu, tai skaitā par to, vai uz saturu attiecas izņēmums. Tādēļ nošķiršanā izmantotie kritēriji nedrīkstētu ietekmēt to, ka pakalpojumu sniedzēji iespēju robežās rīkojas, lai iegūtu atļauju saskaņā ar 17. panta 4. punkta a) apakšpunktu.

***

Praksē, kad pakalpojumu sniedzēji izmanto satura atpazīšanas rīkus, tiem, lai noteiktu, vai attiecīgā augšupielāde ir vai nav klaji pārkāpjoša, ir jāņem vērā informācija, kuru tiesību

subjekti snieguši par konkrēto saturu[30]. Tajā pašā laikā tiesību subjektiem, sniedzot norādījumus pakalpojumu nodrošinātājiem, jāņem vērā likumīgā izmantošana. Saturs, par kuru tiesību subjekti tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējam nav snieguši bloķēšanas norādījumus, nebūtu uzskatāms par klaji pārkāpjošu

Relevantie kritēriji, pēc kuriem konstatē klaji pārkāpjošas augšupielādes, praksē varētu būt šādi: augšupielādē izmantotā satura garums/lielums, sakritīgā/identificētā satura īpatsvars attiecībā pret visu augšupielādēto materiālu (piemēram, vai sakritīgais saturs tiek izmantots atsevišķi vai kopā ar citu saturu) un darba pārveidošanas līmeni (piemēram, vai augšupielādētais materiāls sakrīt ar identificēto saturu tikai daļēji, jo lietotājs to ir pārveidojis). Šos kritērijus var piemērot, ņemot vērā satura veidu, uzņēmējdarbības modeli[31], kā arī risku, ka tiesību subjektiem tiks nodarīts būtisks ekonomisks kaitējums.

Parasti visu darbu vai būtisku darba daļu precīza sakritība ir uzskatāma par klaju pārkāpumu (piemēram, ja lietotāja izveidotā video fonā tiek izmantots visas dziesmas ieraksts). Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad ir augšupielādēts oriģinālais darbs, kas ir vienkārši tehniski mainīts/sagrozīts, lai nepieļautu tā identificēšanu (piemēram, pievienojot attēlam ārējo rāmi vai pagriežot to par 180°).

Savukārt tāds augšupielādēts materiāls, kas sakrīt ar tiesību subjekta sniegto informāciju tikai daļēji, jo lietotājs ir būtiski grozījis darbu radošā veidā, piemēram, pievienojot attēlam elementus, lai izveidotu "mēmi", parasti nav uzskatāms par klaju pārkāpumu (uz šo piemēru var attiecināt parodijas izņēmumu).

Vēl viens augšupielādētu materiālu piemērs, kurš parasti nav uzskatāms par klaju pārkāpumu, ir materiāli, kuros ietverti īsi fragmenti, kas ir pavisam neliela daļa no visa tiesību subjektu identificētā darba (uz šādu lietošanas veidu var attiecināt citēšanas izņēmumu). Tas var būt, piemēram, lietotāja radīts video, kurā ietverts pilnmetrāžas filmas vai dziesmas fragments[32]. Fragmenta garums pats par sevi nav juridisks kritērijs, lai noteiktu, vai lietojums ir likumīgs. Tomēr līdztekus lietošanas kontekstam tas ir būtisks rādītājs, ka uz konkrēto augšupielādēto materiālu var attiekties kāds no ES tiesību aktos paredzētajiem izņēmumiem. Saskaņā ar EST judikatūru[33] dalībvalstīm ir jānodrošina arī šādi noteikto izņēmumu un ierobežojumu lietderīgā iedarbība un jāievēro to mērķis, lai saglabātu taisnīgu līdzsvaru starp dažādu kategoriju tiesību subjektu un aizsargāto tiesību objektu izmantotāju tiesībām un interesēm. No minētā izriet, ka 17. panta interpretācijai ir jānodrošina izņēmumu lietderīgā iedarbība un

[30] Šī pieeja ņem vērā pašreizējo tirgus praksi, kad tiesību subjekti sadarbojas ar pakalpojumu sniedzējiem. Piemēram, ja tiesību subjekti iesniedz pakalpojumu sniedzējiem digitālnospiedumu vai datni ar attiecīgo tiesību informāciju par konkrētu saturu, tie arī dod pakalpojumu sniedzējiem norādījumus par to, vai un kad šis saturs ir jābloķē, ja tas tiek atpazīts lietotāju veiktajās augšupielādēs, ņemot vērā dažādus augšupielādes raksturlielumus. Dialogā ar ieinteresētajām personām tika konstatēts, ka jau pašlaik daži tiesību subjekti var dot norādījumus pakalpojumu sniedzējiem piemērot zināmu pielaidi, tā pieļaujot noteikta neatļauta satura, piemēram, īsu filmu fragmentu, pieejamību.

[31] Piemēram, pakalpojumā augšupielādēts ļoti liels īsu fragmentu skaits, kopā ņemot, varētu radīt būtisku kaitējumu tiesību subjektiem. Tie ir pakalpojumi, kuru uzņēmējdarbības modelis ir balstīts uz īsa satura, piemēram, ļoti īsu mūzikas fragmentu, plašu izmantošanu.

[32] Piemēram, lietotāja radīts video "10 labākie gada mirkļi kinofilmās".

[33] Lieta C-516/17 *Spiegel Online*.

to mērķa ievērošana, jo šāda prasība ir īpaši būtiska gadījumos, kad šādu izņēmumu mērķis ir garantēt pamatbrīvību ievērošanu.

Atkarībā no satura un situācijas var būt arī sarežģītāki gadījumi, kad var būt jāņem vērā papildu kritēriji vai kritēriju kombinācija (papildus izmantotā fragmenta garumam un tam, vai tas ir izmantots izmainītā veidā). Mehānisma piemērošanu pakāpeniski pilnveidot palīdzēs sadarbība starp pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem un lietotāju atsauksmes.

Konkrētāk, pakalpojumu sniedzējiem ir jābūt īpaši uzmanīgiem un rūpīgiem, iespēju robežās rīkojoties pirms tāda satura augšupielādes, kas varētu radīt būtisku ekonomisku kaitējumu tiesību subjektiem (sk. iepriekš V.2. iedaļu). Gadījumos, kad šāda rīcība ir samērīga un attiecīgā gadījumā īstenojama, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji var nodrošināt, ka šādus augšupielādētus materiālus, kam ir automatizēta satura atpazīšanas rīka iezīmēts saturs, *ex ante* ātri pārbauda cilvēks. Tā varētu apieties ar saturu, kas ir ļoti sensitīvs laika ziņā (piemēram, priekšlaicīgi publicēta mūzika vai filmas vai nesen pārraidītu sporta pasākumu svarīgākie mirkļi)[34].

Lai nodrošinātu pareizo līdzsvaru starp dažādām skartajām pamattiesībām, proti, lietotāju vārda brīvību, tiesību subjektu intelektuālā īpašuma tiesībām un pakalpojumu sniedzēju tiesībām veikt uzņēmējdarbību, pievērst pastiprinātu uzmanību iezīmētam saturam būtu jāprasa vienīgi gadījumos, kad pastāv augsts būtiska ekonomiskā kaitējuma risks, kurš tiesību subjektiem pienācīgi jāpamato. Šis mehānisms nedrīkst radīt nesamērīgu slogu pakalpojumu sniedzējiem, kā arī vispārīgu pārraudzības pienākumu. Lai gan vispārīgas pārraudzības jēdziens 17. panta 8. punktā nav definēts, tas minētajā punktā ir izteikts tāpat kā Direktīvas 2000/31/EK 15. pantā. Tomēr, piemērojot 17. panta 8. punkta pirmo daļu, jāņem vērā 17. panta konteksts, sistēma un mērķis, kā arī tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju īpašā loma saskaņā ar minēto tiesību normu.

Saturu, kurš nav sensitīvs laika ziņā, nav nepieciešams *ex ante* pārbaudīt cilvēkam[35]. Pakalpojumu sniedzējiem, kuri savā atbilstības mehānismā izlemj iekļaut ātru, cilvēka veiktu *ex ante* pārbaudi, būtu jāiekļauj mehānismi nepareizas lietošanas risku mazināšanai.

Cilvēka veiktas *ex ante* pārbaudes rezultātā pakalpojumu sniedzējs var augšupielādi vai nu bloķēt, vai darīt pieejamu. Par pārbaudes iznākumu jāinformē tiesību subjekti un lietotāji. Ja saturs tiek bloķēts, lietotājam jābūt iespējai apstrīdēt bloķēšanu kompensāciju mehānisma ietvaros.

***

Ja tiek identificēti un bloķēti, t. i., netiek augšupielādēti, klaji pārkāpjoši augšupielādes materiāli, lietotāji par to nekavējoties jāinformē, un tiem jābūt iespējai apstrīdēt bloķēšanu, norādot pieprasījuma iemeslus, saskaņā ar 17. panta 9. punktā paredzēto tiesiskās aizsardzības mehānismu (sk. tālāk).

Saturs, kas nav klaji pārkāpjošs, augšupielādes brīdī būtu jāpublicē tiešsaistē, izņemot tiesību subjektu iezīmētu saturu (ja tiek īstenota ātra *ex ante* cilvēka veikta pārbaude). Pakalpojumu

[34] Arī citi satura veidi var būt sensitīvi laika ziņā.

[35] Piemēram, futbola spēles gadījumā sensitivitāte laika ziņā var pastāvēt dažas dienas.

sniedzējiem nekavējoties jāinformē tiesību subjekti par satura publicēšanu tiešsaistē. Ja tiesību subjekti pauž iebildumus, pakalpojumu sniedzējiem jāīsteno ātra, cilvēka veikta *ex post* pārbaude, lai ātri pieņemtu lēmumu, vai saturu atstāt tiešsaistē vai izņemt. Tiesību subjekti pauž iebildumus, iesniedzot paziņojumu. Novērtējot, vai paziņojums ir pietiekami pamatots, jāņem vērā informācija, kuru tiesību subjekti snieguši pirms tam.

Cilvēka veiktai *ex post* pārbaudei jānodrošina tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējam iespēja pieņemt lēmumu, pamatojoties uz tiesību subjektu un lietotāju argumentiem. Cilvēka veiktās pārbaudes laikā saturam jāpaliek tiešsaistē.

Ja cilvēka veiktās *ex post* pārbaudes rezultātā, pamatojoties uz tiesību subjektu un lietotāju argumentiem, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs galu galā pieņem lēmumu atspējot piekļuvi augšupielādētam saturam vai izņemt to, tam pēc iespējas ātrāk jāinformē lietotājs un attiecīgie tiesību subjekti par pārbaudes iznākumu. Lietotājam ir jābūt tiesībām izmantot ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismu, kas paredzēts 17. panta 9. punktā.

Ja saturs paliek tiešsaistē, tiesību subjekti vēlāk var atkārtoti nosūtīt paziņojumu, ja kļūst zināmi jauni fakti vai apstākļi, uz kuru pamata var veikt jaunu novērtējumu.

Kamēr nav pierādīts pretējais, uzskatāms, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir izpildījuši pienākumu iespēju robežās rīkoties saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) un c) apakšpunktu un ņemot vērā 17. panta 7. punktu, ja tie ir rūpīgi rīkojušies attiecībā uz saturu, kas nav klaji pārkāpjošs, ņemot vērā šajos norādījumos izklāstīto pieeju, kā arī tiesību subjektu sniegto attiecīgo informāciju. Turpretim būtu jāuzskata, ka tie iespēju robežās rīkojušies, ņemot vērā 17. panta 7. punktu, un ka tie ir atbildīgi par autortiesību pārkāpumu, ja tie ir darījuši pieejamu augšupielādēto saturu, neņemot vērā tiesību subjektu sniegto informāciju, tostarp — attiecībā uz saturu, kas nav klaji pārkāpjošs, — informāciju par iezīmēto saturu atbilstoši V.2. iedaļai.

Regulāri ziņojumi par saturu, kas bloķēts ar automatizētiem rīkiem, izpildot tiesību subjektu pieprasījumus[36], ļautu dalībvalstīm sekot līdzi, vai tiek pienācīgi piemērots 17. pants, jo īpaši 17. panta 8. un 9. punkts. Tas arī ļautu lietotāju pārstāvjiem sekot līdzi un iebilst tādu parametru piemērošanai, kurus pakalpojumu sniedzēji sadarbībā ar tiesību subjektiem definējuši, lai konstatētu sistemātiskus pārkāpumus. Tā pamatā var būt, piemēram, bloķētā satura un lietotāju iesniegto sūdzību daudzums un veids.

Šajos norādījumos aprakstītais mehānisms nedrīkst liegt iespēju izmantot tehnoloģiju, lai ziņotu par atļauta satura izmantošanu un atlīdzinātu par to saskaņā ar līguma nosacījumiem, par kuriem vienojušies tiesību subjekti un pakalpojumu sniedzēji.

(iii) <u>Direktīvas 17. panta 9. punktā paredzētais sūdzību un kompensāciju mehānisms</u>

Direktīvas 17. panta 9. punktā ir paredzēta prasība dalībvalstīm nodrošināt sūdzību un kompensāciju mehānismu, kurš pakalpojumu sniedzējiem ir jādara pieejams lietotājiem

[36] Īstenojot pieeju, kuru Komisija ierosinājusi priekšlikumā regulai par digitālo pakalpojumu tiesību aktu.

gadījumos, kad rodas strīdi par satura bloķēšanu vai izņemšanu. Saskaņā ar šo mehānismu lēmumus par piekļuves atspējošanu vai augšupielādētā satura izņemšanu pārbauda cilvēki, lai noteiktu, vai lietošana ir likumīga un vai saturs ir jāatjauno. Tas arī nosaka, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai šādu strīdu izšķiršanai būtu pieejami ārpustiesas tiesiskās aizsardzības mehānismi.

Dalībvalstīm ir jāparedz noteikumi par sūdzību un kompensāciju mehānismu. Lietotājiem jādod iespēja apstrīdēt pakalpojumu sniedzēju lēmumus bloķēt vai izņemt augšupielādēto saturu. Tas var attiekties uz klaji pārkāpjošu saturu, kas bloķēts 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta piemērošanas rezultātā saskaņā ar 17. panta 7. punktu, kā arī saturu, kas izņemts *ex post* pēc pietiekami pamatota tiesību subjektu paziņojuma saskaņā ar 17. panta 4. punkta c) apakšpunktu. Ja kompensācijas mehānisma ietvaros saturu pārbauda cilvēks, pārbaudes laikā saturam jābūt nepieejamam, izņemot īpašo iepriekšminēto gadījumu attiecībā uz saturu, kurš nav 17. panta 7. punktu klaji pārkāpjošs.

Saskaņā ar 17. panta 9. punkta prasību apstrādāt lietotāju iesniegtās sūdzības bez nevajadzīgas kavēšanās dalībvalstīm ir jānodrošina, ka parasti tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem ir jāsniedz atbilde uz lietotāju sūdzībām pietiekami īsā laikā, lai nodrošinātu ātru mehānisma darbību. 17. panta 9. punktā nav minēti konkrēti lietotāju sūdzību izskatīšanas termiņi, tomēr sūdzības jāizskata ātri, lai neietekmētu pamattiesības uz vārda brīvību. Praksē var būt nepieciešami dažādi termiņi atkarībā no katra gadījuma īpatnībām un sarežģītības. Ja tiesību subjekti nesniedz atbildi saprātīgā termiņā, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem bez tiesību subjektu atbildes jāpieņem lēmums par to, vai saturs, kas ir bloķēts vai izņemts, jādara pieejams vai jāatjauno tiešsaistē.

Direktīvā ir noteikta prasība, ka dalībvalstīm ir jāparedz, ka sūdzību un kompensāciju procedūras kontekstā (atšķirībā no 17. panta 4. punkta b) vai c) apakšpunkta) tiesību subjektiem ir pienācīgi jāpamato savs pieprasījums atspējot piekļuvi darbiem vai tos izņemt. Tas nozīmē, ka nepietiktu, ka tiesību subjekti iesniedz to pašu informāciju, kas iesniegta saskaņā ar 17. panta 4. punkta b) vai c) apakšpunktu. Tiem ir jāpamato, kāpēc konkrētais augšupielādētais saturs ir pārkāpjošs; pretējā gadījumā, ja nebūtu nepieciešams papildu pamatojums, sūdzību un kompensāciju mehānisms nebūtu lietderīgs.

Lai kompensāciju mehānisms būtu efektīvs un ātrs, tam jābūt lietotājiem vienkārši izmantojamam un pieejamam bez maksas. Dalībvalstis var ieteikt tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināt vienkāršas tiešsaistes veidlapas, kuras lietotāji var aizpildīt un iesniegt kompensācijas sistēmas ietvaros. Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, vismaz lielākie šādu pakalpojumu sniedzēji, arī varētu nodrošināt lietotāju un tiesību subjektu saziņu kompensācijas sistēmā, neizmantojot ārējos resursus (piemēram, e-pastu). Tas palielinātu mehānisma darbības ātrumu. Iespējamā persondatu apstrāde kompensācijas mehānisma kontekstā jāveic saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679.

Ja pakalpojumu sniedzēju galīgais lēmums attiecībā uz bloķēto saturu ir tāds, ka saturs nebūs pieejams, lietotājiem jābūt iespējai apstrīdēt šo lēmumu, izmantojot objektīvu ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismu, kas dalībvalstīm ir jānodrošina. Var izmantot jau pastāvošu ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismu, taču tam jābūt atbilstošai specializācijai

autortiesību strīdu izskatīšanā. Tam arī jābūt vienkārši lietojamam, kā arī pieejamam lietotājiem bez maksas.

Dalībvalstīm savos tiesību aktos ir jāievieš prasība, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem savos noteikumos un nosacījumos jāinformē lietotāji par to, ka viņi var izmantot darbus un blakustiesību objektus, ievērojot Savienības tiesību aktos paredzētos autortiesību un blakustiesību izņēmumus vai ierobežojumus.

Dalībvalstis var sniegt ieteikumus par to, kā pakalpojumu sniedzēji var uzlabot lietotāju informētību par to, kas ir uzskatāms par likumīgiem izmantošanu, atbilstīgi 17. panta 9. punktam. Piemēram, pakalpojumu sniedzēji var nodrošināt lietotājiem saprotamu un kodolīgu informāciju par izņēmumiem, kura satur vismaz informāciju par 17. pantā paredzētajiem obligātajiem izņēmumiem. Papildus informācijas norādīšanai pakalpojumu sniedzēju vispārīgajos noteikumos un nosacījumos šo informāciju var sniegt arī kompensāciju mehānisma kontekstā, lai uzlabotu lietotāju informētību par iespējamiem piemērojamiem izņēmumiem vai ierobežojumiem.

VII. TIEŠSAISTES SATURA KOPĪGOŠANAS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJU PĀRREDZAMĪBA — INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA TIESĪBU SUBJEKTIEM (17. PANTA 8. PUNKTS)

Direktīvas 17. panta 8. punktā ir paredzēta prasība tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem pēc tiesību subjektu pieprasījuma sniegt tiem pietiekamu informāciju par darbībām, kas veiktas, sadarbojoties ar tiesību subjektiem. Tā ietver:

a) pietiekamu informāciju par tādu rīku darbību, kurus tie izmanto, lai nodrošinātu neatļauta satura nepieejamību saskaņā ar 17. panta 4. punktu; un

b) ja starp pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem ir noslēgti licences līgumi — informāciju par tā satura lietošanu, uz kuru attiecas līgumi.

Īstenojot šo tiesību normu, dalībvalstis tiek mudinātas dot norādes pakalpojumu sniedzējiem par sniedzamās informācijas veidu, atceroties, ka ir jāievēro 17. panta 7. punkts, 8. punkta pirmā daļa un 9. punkts.

Sniegtajai informācijai jābūt pietiekami konkrētai, lai nodrošinātu tiesību subjektiem pārredzamību attiecībā uz to rīku darbību, kuri paredzēti, lai saskaņā ar 4. punktu nepieļautu neatļauta satura pieejamību, vienlaikus ievērojot prasību nodrošināt, ka nepastāv vispārīgs pārraudzības pienākums. Piemēram, šāda informācija var ietvert pakalpojumu sniedzēju izmantoto tehnoloģiju veidu (ja tādas ir) vai citu līdzekļu aprakstu, informāciju pa tehnoloģiju nodrošinātājiem, kuri ir trešās personas un kuru pakalpojumus tie izmanto, šo rīku vidējo efektivitātes līmeni un izmaiņas izmantotajos rīkos/pakalpojumos (piemēram, trešo personu sniegto pakalpojumu iespējamie atjauninājumi vai izmaiņas lietošanā). Nevajadzētu prasīt, lai pakalpojumu sniedzēji atklāj konkrētu informāciju, kas uzskatāma par komercnoslēpumu, piemēram, sīkas ziņas par izmantoto programmatūru (kas var būt arī īpašniekprogrammatūra).

Ja ir izdotas atļaujas, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem pēc tiesību subjektu pieprasījuma ir jāsniedz pietiekama informācija par tā satura lietošanu, uz kuru attiecas noslēgtie līgumi. Ieviešot šo pienākumu, dalībvalstīm jāpieprasa, lai pakalpojumu sniedzēji nodrošina informāciju, kas ir pietiekami specifiska, lai būtu iespējams sniegt pārredzamību tiesību subjektiem saskaņā ar 68. apsvērumā norādīto mērķi. Šādai informācijai jāietver dati par tiesību subjektu darbu izmantošanu un ienākumiem, kurus gūst pakalpojumu sniedzēji. Tajā pašā laikā dalībvalstīm jāatceras, ka saskaņā ar minēto apsvērumu pakalpojumu sniedzējiem nav pienākuma sniegt sīku un individuālu informāciju par katru darbu. Tomēr pakalpojumu sniedzēji un tiesību subjekti līgumslēgšanas sarunās var vienoties par specifiskākiem un detalizētākiem ziņošanas nosacījumiem. Regulāri un precīzi ziņojumi par tādu darbu un objektu izmantošanu, uz kuriem attiecas licences līgums, ir svarīgi, lai garantētu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību.

Lai uzlabotu ziņošanas efektivitāti un atvieglotu sniegtās informācijas apstrādi, dalībvalstis var mudināt pakalpojumu sniedzējus izmantot paraugpraksi un nozares standartus par ziņošanas formātu, pat ja šāda prasība nav paredzēta direktīvā.

Visbeidzot, jāņem vērā, ka Direktīvas 2014/26/ES 17. pantā ir dažas specifiskas prasības attiecībā uz ziņošanu. Šīs prasības attiecas uz tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem saistībā ar kolektīvā pārvaldījuma organizācijām.